

ČO JE ZDRUŽENIE FRANKOFÓNNYCH FILOZOFICKÝCH SPOLOČNOSTÍ?

JEAN-MARC GABAUDE: Un demi-siècle de philosophie en langue française (1937-1990). Historique de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française (ASPLF). (Polstoročie filozofie vo francúzskom jazyku (1937-1990). História Združenia frankofónnych filozofických spoločností). Predslov V. Cauchy. Montréal, Editions Montmorency 1990, 279 s.

Historici filozofie vôbec dodnes neberú dostatočne do úvahy aktivity filozofických spoločností ako jeden zo zdrojov súčasnej filozofie. Vyplniť túto medzeru sa podujal historik a profesor filozofie (Univerzita v Toulouse) Jean-Marc Gabaude.

Urobil tak pri príležitosti 50. výročia (1987) založenia Združenia ASPLF a jubilejného kongresu, konaného v Paríži v tom istom roku. Aj posledný, v poradí už dvadsiaty šiesty sa konal v Paríži na počesť 400. výročia narodenia R. Descarta.

Ak myšlienka kongresov siaha až do gréckeho staroveku a v novoveku k Leibnizovi (ktorý je tiež otcom dnešných akadémií), s jej realizáciou si treba počkať až do konca minulého storočia, presnejšie do r. 1893, kedy X. Léon spolu s E. Halévym a L. Brunschvicgom prišli so zámerom usporiadať prvý filozofický kongres, ktorý sa aj uskutočnil v r. 1900 počas Medzinárodnej výstavy pod názvom I. medzinárodný filozofický kongres.

Z prvej série týchto medzinárodných kongresov vstúpi na jednej strane v r. 1937 (pri príležitosti XI. medzinárodného filozofického kongresu venovaného Descartovi) kongresy frankofónnych filozofických spoločností a na strane druhej, počnúc r. 1948, svetové filozofické kongresy. Prvý frankofónny filozofický kongres sa bude konať v Marseille v r. 1938 (téma: *Legitimité a význam metafyziky*) a počnúc tretím, v r. 1947 (o "hodnotách"), pod ustáleným názvom Kongresy Združenia ASPLF.

Vtedy už jestvovali viaceré provinčné a zahraničné filozofické spoločnosti - prvá bola Lyonská filozofická spoločnosť (založená v r. 1923) - (lovaňská, bruselská atď.) pod egidou Francúzskej filozofickej spoločnosti. Prvým predsedom Stáleho koordináčného výboru francúzskych filozofických spoločností, z ktorého vstúpi Združenie, sa stane a bude ním až do r. 1960 G. G. Berger, psychológ-charakterológ a fenomenológ s veľkým organizačným talentom. Ďalšie známe mená, ktoré stáli pri zrode Združenia: Ch. Serrus, A. Lalande, M. Blondel.

Od samého začiatku sa tak do filozofických spoločností, ako aj na kongresy ASPLF prijímajú účastníci z frankofónnych krajín (aj frankofónni jednotlivci) vrátane teológov, vedcov a záujemcov o filozofiu, pričom sa nevyberajú na základe nejakého štatútu či kritérií. Združenie dodnes funguje iba podľa zvykového práva, ako si to želali jeho zakladatelia, aj keď sa v poslednej dobe častejšie hovorí o potrebe nejakých stanov, najmä z dôvodu získavania subvencií.

Gabaude, opierajúc sa najmä o zborníky (*Actes*) a správy z kongresov, ako aj o *Bulletin* Združenia, tieto kongresy charakterizuje jeden za druhým, pričom sa

neobmedzuje len na nejaký výpočet osôb, miest, dátumov, tém, ale oživuje ich atmosféru, predstavuje a približuje hlavných účastníkov, ich vystúpenia, ilustrujúc ich citámi a odkazmi.

Ako frankofónne združenie je ASPLF súčasťou frankofónneho sveta a praktizovania "frankofónie" na kultúrnom a filozofickom poli a plní teda aj istú historickú úlohu. Toto spojenie s frankofóniou, ktoré má aj istý politický rozmer, nie je celkom nevinné, aj keď treba súhlasiť s V. Cauchym, predsedom ASPLF-u v r. 1980-88, že "francúzsky jazyk, odteraz oddelený od každého kolonializmu a každého panovačného zámeru, môže a má sa prezentovať ako privilegované miesto otvorenosti voči človeku a slobodného bádania." (s. 4).

Cauchy tiež prišiel s myšlienkou vytvárať v rámci ASPLF-u v prípade záujmu aj kolektívy, ktoré by sa špecializovali na epistemológiu, filozofiu vedy a pod. Tak vznikla napr. Frankofónna spoločnosť kantovských štúdií, ktorú v r. 1988 založil profesor dijonskej univerzity J. Ferrari.

"Minimálna inštitucionalizácia" Združenia ide ruka v ruku s "atmosférou priateľstva", vzájomného rešpektovania a dialógu. Jeho poslaním bolo od samého začiatku skôr stretávanie filozofov (nie filozofií) a rozvíjanie myšlienok.

Iným princípom tejto "amikály dialógu a výskumu" (s. 129) je jednota v rôznosti. "Frankofónne filozofické kongresy majú za cieľ zoskupovať účastníkov z vysokých škôl či z iných miest, ktorí hovoria týmto jazykom, aby vytvárali intelektuálnu a duchovnú jednotu, nezávislú od politiky alebo politickej angažovanosti." (s. 129). Pisateľ týchto riadkov môže potvrdiť z vlastnej skúsenosti, že tohto priateľského a demokratického ducha v Združení sa darí udržiavať.

Normou a ideálom kongresov ASPLF je klasický filozofický výraz: *spoločnosť duchov*, ktorí sa stretávajú, vedú dialóg a komunikujú mimo hospodársko-administratívnych a masmediálnych okruhov.

Toto postavenie filozofie ako filozofie a filozofovania v Združení, a nie Združenia má za následok vyhýbanie sa módam, extrémnym pozíciám, technicite a politicizácii. Existencialistická alebo štrukturalistická problematika napríklad mnohé organizačné výbory nezaujala. Kongres svojou prítomnosťou nepoctili aj niektoré osobnosti ako Alain či Sartre a málo sa na nich zúčastňujú učiteľia filozofie. Naproti tomu by si autor želal lepšie zastúpenie Heideggera, analytickej filozofie či fenomenológie. Iné smery ako nietzscheizmus a filozofie diferencie sa zasa do spoločností a na kongresy nehrnú. Tak či onak, programovanie príspevkov a ich publikovanie v *Actes* sú otvorené všetkým autorom.

Celá jedna kapitola berie do úvahy aj kritiku Združenia a kongresov, ktorých organizačná štruktúra sa v poslednom čase vyvíja. Kongres organizuje každé dva roky inú frankofónnu filozofickú spoločnosť - dnes ich je už päťdesiat.

Z ďalších kapitol vidno, že Združenie sa nevyhýba výzvam a problémom doby (atómová hrozba, vedecko-technický rozvoj, eticko-axiologická uvedomelosť atď.), dialógu s nefilozofmi (vedcami, technikmi, umelcami, politikmi) a vďaka aktivitám A. Robineta, terajšieho generálneho tajomníka ASPLF-u, už v 70-tych rokoch zachytilo informatickú inováciu s cieľom využiť ju aj na poli filozofie. Z tejto aplikácie informatiky na filozofiu sa zrodí nová disciplína *filometria*. A. Robinet, dnes už emeritovaný

profesor Slobodnej bruselskej univerzity, je aj zakladateľom krúžku CIRPHO (*Computer-aided Circle for International Research in Philosophy*) v Paríži, s ktorým ASPLF úzko spolupracuje.

Kapitoly o "inštitucionálnom fungovaní" ASPLF, o "organizovaní" a "pedagogike" kongresov môžu byť poučné a inšpiratívne aj pre organizovanie filozofického života u nás.

Záverečné kapitoly sú venované vzťahom medzi ASPLF, Francúzskou filozofickou spoločnosťou a medzinárodnými filozofickými inštanciami (UNESCO, FISP). Pripojený zoznam členských filozofických spoločností (ASPLF), Bibliografia a menný register robia publikáciu ešte užitočnejšou a zaujímavejšou.

Dodajme pre informáciu, že budúci svetový frankofónny kongres (XXVII.) sa bude konať v dňoch 18.- 22. augusta 1998 v Lavale (organizátorom je Quebecká filozofická spoločnosť) na tému *Metafyzika; Dejiny, kritika, stávky*.

Jozef Sivák

Mgr. Jozef Sivák, CSc.
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava
SR

INTEGRÁCIA BIBLICKÉHO A FILOZOFICKÉHO PRÍSTUPU K ČLOVEKU

JÁN LETZ: *Filozofická antropológia*. Bratislava, Charis 1994, 153 s.

Problém človeka riešený mnohými čiastkovými vedami nachádza vo filozofickej reflexii svoje najhlbšie zdôvodnenie. Len celostný pohľad umožňuje správne pochopiť jeho transcendentné určenie k Bohu. Na základe neho sa odvíja aj jeho vzťah k ostatným ľuďom a k svetu.

Pri koncipovaní tohto diela autor sledoval dva hlavné ciele. Išlo mu o to, aby priblížil filozofickú antropológiu predovšetkým v kresťanskom porozumení, ako aj o to, aby načrtnol na základe doterajších svojich prác filozofiu človeka vychádzajúcu z autorovej tzv. experienciálno-evolučnej a kreačno-evolučnej filozofie,

Aby sme zámer autora, ako aj celú problematiku diela lepšie porozumeli, musíme siahnúť aspoň po niektorých jeho dielach, ktoré vyšli knižne. Sú to diela *Filozofia v celostnom porozumení* (1991), *Teória poznania* (1992) a *Metafyzika a ontológia* (1993).

Kniha sa člení na šesť kapitol a v závere sa uvádza rozsiahla bibliografia a menný register.

Prvá kapitola pojednáva o filozofickej antropológii a jej mieste v dejinách myslenia. Skladá sa z dvoch podkapitol. Prvá hovorí o filozofickej antropológii pred "antropologickým obratom". Antický človek žije v dejinách, ktoré napredujú po špirále